

De potestate Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum in subiectos Antistites.

Huc referendi sunt titulus 10. lib. 1., & titulus 31. lib. 5. Decretalium.

Quid interesset, investigavisse altissimam Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum originem, nisi viam exinde stratum agnosceremus ad inquirendam illorum auctoritatem, atque jurisdictionem? Qua in re de Archiepiscopis tantum loquar; etenim quod de istis dicitur respectu suffraganeorum, idem ferè intelligendum velim de Prælati Archiepiscopo majoribus respectu Antistitum, sive Metropolitanorum sub illorum Primatu, vel Patriarchatu constitutorum. Itaque generaliter in primis ajo, Archiepiscopis, uti Archiepiscopis, illud tantum competere, quod vel sacris canonibus fuerit expressè concessum, vel longa consuetudo moribus concessum fuisse demonstrat, vel privilegium singulare tribuerit, adeo ut de certa juris specie contendens Archiepiscopus adversus Episcopum actoris quodammodo personam sustinere debeat, in se suscepto onere probationis. Hujus regulæ ratio in eo posita est, quod, ut in capite præcedente demonstratum est, Episcopi omnes infra Pontificem Maximum constituti vi suæ dignitatis pares sint, nec alteri detur singularis prærogativa in alterum, nisi hæc veluti decisa quodammodo à dignitate Pontificis Maximi accesserit, instar vel tacite, vel expressè mandatae jurisdictionis. Juxta hanc regulam controversias definivit inter Bituricensem, & Narbonensem Episcopos Nicolaus I. in can. 8. caus. 9. quæst. 3., & Nicolai vestigia secutus Innocentius III. inter Episcopos Tyrensem, & Hierosolymitanum in cap. 9. de offic. jud. ordinar., ubi traditur, esse in sacris canonicis definitum, Primates, vel Patriarchas nihil juris præ cæteris habere, nisi quantum sa-

cri canones concedunt, vel prisca illis consuetudo contulit ab antiquo... præterquam si Apostolica sedes aliquam Ecclesiam, vel Rectorem ipsius quolibet speciali privilegio decreverit honorare. Idem Innocentius III. hoc argumento usus est in cap. 2. vers. nec quod de cessione de translat. Episc. Similiter Honorius III. in cap. 15. de temporibus ordinationum solvit Episcopum à mandato Archiepiscopi exequendo, propterea quod ejusmodi dispensatio à canone minimè esset permisa Archiepiscopo. Denique & Innocentius IV. in cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. in 6. coërcuit intra limites Archiepiscopalis jurisdictionis Rhemensem Antistitem, qui nova quædam molitus fuerat in provincia, hac ratione proposita: Cum id non invenitur à jure concessum. Ad tria summa capita redigitur Archiepiscopalis jurisdicção: vel enim respicit personas subiectorum Antistitum, qui & Suffraganei appellantur, ex eo, ut puto, quod in Concilio Provinciali Metropolitanoproponenti suffragium ferre solent; vel respicit Ecclesias totius provinciae; vel denique respicit personas illorum, qui Suffraganeis obnoxii sunt, seu qui Suffraganeorum diocæsani appellantur. De prima jurisdictionis specie in hoc capite agendum est, reservata tractatione aliarum in subsequente.

Itaque si vetus jus respiciamus, potestatem suam Metropolitanus in Suffraganeorum personas vix exercebat extra Concilia Provincialia, quorum eam potissimum ob causam frequens erat conventus. Quamobrem vix Metropolitanorum jurisdictione abs jurisdictione eorundem Conciliorum secernebatur, nisi in iis, in quibus & de Metropolitanis ipso Concilia judicabant, Metropolitanum ip-

ipsum Concilia ordinabant, ordinatumque consilio adjuvabant, can. 1. 2. 4., & passim caus. 9. quæst. 3., cap. 9. de clericis non resident. Quippe saluberrimè cautum erat, ut, quemadmodum nihil grave agere poterant Episcopi Suffraganei in diocesi sine Metropolitanis consilio, ita nihil grave agere posset Metropolitanus in provincia sine consilio Suffraganeorum, quod aperte legimus in canone 9. Concilii Antiocheni; quasi idem generalis ordo servaretur respectu provinciae ab Archiepiscopo, quod ab Episcopo servandum esset respectu diocesis; unde fieret, ut sicut Episcopo cætus clericorum consilium præbebat in Diocæsani, ita Archiepiscopo cætus Episcoporum præberet consilium in Provincialibus negotiis. Veteris hujus disciplinae vestigia quædam adhuc servanda voluit Concilium Tridentinum in ses. 23. de ref. cap. 1., ubi certa reservatur jurisdictione aut Metropolitanis, aut Synodo Provinciali, quum in causam Episcopalis absentiae sit inquirendum. Postquam verò perrarè celebrari cœperunt Provincialia Concilia, ab uno Metropolitanis exerceri consuevit in Suffraganeos jurisdictione, & in certis causis, si quæ de Metropolitanis judicanda fuissent, senior ex Suffraganeis quandam exercuit potestatem, uti in specie residentia à Metropolitanis non negligendæ sanxit Concilium Tridentinum in dicto cap. 1.

Prima potestas Archiepiscoporum in Suffraganeos ea erat, ut electum Suffraganeum confirmarent, ac consecrarent, & quidem olim in Provinciali Concilio, deinde verò etiam extra Concilium, postquam scilicet rarè Provinciales Synodi celebrari cœperunt; quamquam etiam tum caveri saluberrimè debuit, ut in ordinatione Suffraganei cum Archiepiscopo præsentem intervenirent duo Comprovinciales Episcopi, quasi in eoternario Antistitum numero quædam veluti Synodi figura agnosceretur, juxta generalem jureconsultorum traditionem, qui non nisi tribus saltem personis collegium

constare docuerunt, l. 85. ff. de verb. signif. Viguit hæc disciplina integra etiam temporibus Gregorii IX., quamquam enim Episcoporum electio à clero, vel capitulo Cathedralis vacantis Ecclesiae consentiente populo esset celebranda, confirmatio tamen electionis, & consecratio electi potissimum à Metropolitanis pendebat, can. 5. dist. 51., can. 1. 2. 4. & sequentibus dist. 65., cap. 11. 20. 32. de elect., cap. 1. & 2. de translatione Episc., cap. 10. de offic. jud. ordin., cap. 6. de tempor. ordinat., cap. 25. de appellation. Difficultas in hanc rem emergit ex Novella Justiniani 137. cap. 4., ubi duplicis generis Provinciales faciendæ annuæ Synodi memorantur; una apud Patriarcham, ad quam convenire deberent Episcopi à Patriarcha ordinati, & qui non habent jus alios Episcopos ordinandi; altera apud Metropolitanum uniuscujusque provinciae, ad quam convenire deberent Episcopi à Metropolitanis ordinati. Petrus de Marca in lib. 1. de concord. Sacerdot., & Imper. cap. 7. num. 3. observat, verba illa Justiniani textus esse emendanda, legendumque, ommissa particula negativa, & qui habent jus alios Episcopos ordinandi; ait enim, nullum futurum verborum sensum, si negativa particula retineatur. Notat tamen Baluzius, in editionibus Haloandri, & Scrimgeri haberi negationem, eandem autem extare etiam in vetustissimo, & optimo codice Græco Bibliothecæ Colbertinæ. Photius in Nomocanone tit. 8. cap. 8. ad hanc Novellam respiciens, contentus fuit eam ita in epitomen reddere, ut traderet, Metropolitanos apud Patriarcham, & Episcopos apud Metropolitanum causa Synodi singulis annis convenire oportere. Aptius Balsamon in notis ad canonem 8. Concilii Trullani adnotavit, abs Justiniano decretum fuisse, ut ad Synodum Patriarchalem convenirent omnes Metropolitanis, qui sanè habebant jus Episcopos ordinandi, sed & præter illos Metropolitanis aliquor, quibus nulli Episcopi suberant, quique prop-

propterea facultatem Episcopos ordinandi non habebant, quales ait fuisse inter ceteros Archiepiscopum Derci, Messanæ, Parii, & Apri. Ego verò adhuc dubitaverim, an ea, quæ Balsamon sub finem sæculi duodecimi tradebat, congruerent temporibus Justinianis, quasi jam Justiniani temporibus essent Metropolitanis Episcopi sine Suffraganeis constituti. Quamobrem Petri de Marca emendatio vim codicibus inferre mihi videtur; Photii explicatio non eludere difficultatem, & Balsamonis interpretatio minus congruere; atque ego potius censeo, retinendum esse textum Justinianæ Novellæ, vitiumque agnoscendum interpretis, qui eam ex Græco in latinum idioma traduxit; etenim particula illa græca *μή*, quam Latinus Interpres voluit significare non in illis verbis & qui non habent jus alios Episcopos ordinandi, potius significabat *quoniam*, quemadmodum id quandoquæ significare monent Græcæ linguæ peritissimi viri; quem sensum si faciat, clara erit, & nullam amplius difficultatem ingeret Justinianea Novella, in qua ita legetur: *qui ab ipsis ordinati sunt, & qui quoniam habent jus alios Episcopos ordinandi.* Ad idem etiam propositum pertinet inter ceteros canon 6. dist. 65. editus adversus Meletium, qui contempto Alexandrino, cui suberat, Patriarcha, Episcopos solus in Alexandrino Patriarchatu ordinare non dubitabat; quamobrem statuendum opportunè fuit, ut eadem ratione, qua Romanus Episcopus tanquam Metropolitanus Romanæ Provinciæ Suffraganeos suos, ita & suos Alexandrinus ordinaret; quæ est germana Nicæni canonis interpretatio, quidquid nonnulli ex Catholicis minus accuratè, quidquid hæretici universi maligno animo, & insigni perfidia ex eo tradiderint; quemadmodum ego jam observavi in meis animadversionibus in Gratianum. Hæc verò hodie ferè exoleverunt, postquam translatio primùm in cap. 2. de transl. Episc., deinde confirmatio, ac consecratio Episcoporum

fuit Sedi Apostolicæ reservata, adeo ut cum olim tempore suæ consecrationis Episcopi jurare solerent apud Metropolitanos ordinantes, se munus suum juxta canonum regulas executuros, hodie jusjurandum idem nonnullis adjectis præstare soleant Pontifici Maximo, à quo, vel cujus mandato ordinantur, cap. 4. de jurejurando, cap. 8. de reb. eccles. non alienandis.

Præterea illud Archiepiscoporum auctoritati tribuitur, ut Suffraganeos, vel officium suum contra jus excedentes, vel juris præcepta minimè exequentes coercerent, imò & aliquando ad sui potestatem aliqua trahant, executuri ipsi, quod Suffraganei aut generalibus canonibus, aut superiorum mandato inobedientes minimè impleverint. Qua tamen in re causæ à causis distinguendæ sunt. Vel enim talia sunt negotia, quæ si Suffraganeus egerit, excedendo officium suum, ex generali juris præscripto retractare non potest, qualis est pronuntiatio sententiæ, qua dicta omnis in judice notio cessat, l. 4. & 55. ff. de re judicata, aut quæ si Suffraganeus negligendo omiserit, abs jure suo cadit ob certa tempora legibus definita, intra quæ Ordinarius agat, qualis est beneficiorum collatio intra sex menses faciendæ. In his sanè speciebus ad Metropolitanum fit devolutio, ut ipse modò negotium perperam ab Ordinario gestum retractet, modò rem gerat ab Ordinario prætermisam. Hinc pronuntiata ab Ordinario iniqua sententia, omnis causæ cognitio appellatione interposita, item non collato intra legitimum tempus ab Ordinario beneficio, collatio beneficii ad Metropolitanum devolvitur, can. 7. 15. 35. & 37. caus. 2. quæst. 6., cap. 3. & 5. de suppl. neglig. Prælat. Hanc causam puto, quare in can. 3. caus. 9. quæst. 3. statutum fuerit, Economum ab Episcopo non designatum juxta veteres canonicas sanctiones à Metropolitanò designari debuisse; quare item, mortuo Suffraganeo, nullis existentibus ministris, qui

qui curam rerum Episcopaliū in dicecesi gerant, administratio Metropolitanò competat, can. 48. caus. 12. quæst. 2., quare insuper Visitator Sedi suffraganeæ vacanti, negligente capitulo, per Archiepiscopum detur, cap. ult. de suppl. neglig. Prælat. in 6.; quare denique in Concilio Tridentino cautum fuerit, ut non constituto Vicario à Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, ejus constitutio ab Archiepiscopo fiat, sess. 24. de ref. cap. 16. Vel ejusmodi negotia sunt, in quibus explendis aut nullum certum tempus designatum fuit Episcopo, aut in quibus utut perperam gestis non videtur Episcopus sua omninò functus jurisdictione, manente adhuc integra pœnès illum retractandi facultate: tum verò Metropolitanis potestas in eo versabitur, sive ex officio, cum de re publica agitur, sive proposita querela ab iis, quorum interest, in causis privatorum, quæ sanè querelæ propositio nonnihil differt ab appellatione à sententiis interponenda, juxta capitulum 1. de officio Legati, cap. 5. de offic. ordin. in 6., & Clement. 4. de electione, ut Episcopum reprehendat, corrigat, & suum munus ritè exequendum, adhibitis juris remediis, adigat, can. 3. caus. 9. quæst. 2., can. 3. caus. 10. quæst. 3., cap. 11. de suppl. neglig. Prælat., cap. 1. eod. tit. in 6., Concil. Trident. sess. 23. de ref. cap. 18., neque Archiepiscopus ipse aliàs proprio officio vices Suffraganei supplebit, quam si sublata spes videatur futurum, ut Suffraganeum monitis adquiescat, ac morem gerat, cap. 8. de offic. judic. ordin. Juris remedia sunt paterna primùm admonitio, atque correctio, deinde indictio censurarum, cap. 29. de præbend., cap. 52. de sentent. excom., cap. 1. §. ult. de offic. ordin. in 6., quamquam in censuris indicendis servandus sit modus, & qualis præstitutus etiam fuit Apostolicis Delegatis in cap. 2. de offic. deleg. in 6., videtur enim Archiepiscopus, uti dictum superiùs est, in hac re delegatum Ponti-

ficis Maximi agere. Non tamen potest eo progredi Metropolitanus, ut Episcopum extrema pœna anathematis damnet, aut deponat; id enim licèt olim concederetur Synodis Provincialibus, quo tempore maxima erat istarum auctoritas, jamdiu tamen obtinuit, ut Romano Pontifici reservetur, cap. 2. de transl. Episc. Hinc est, quod hodie in criminalibus Episcoporum causis, in quibus ad depositionem ex censura canonum deveniendum esset, nulla supersit Metropolitanis jurisdictione, Concilio Tridentino sess. 13. cap. 8., & sess. 24. cap. 5. de reform.

Divi, procedere posse Metropolitanos ad coercendos excessus, supplendosvè defectus Suffraganeorum vel interposita appellatione, vel querela, præterea nonnihil differre inter appellationem, & querelam. Id, ut paucis explicem, dico, exitu inspecto, nihil differre inter appellationem, & querelam; quia per utramque illud agitur, ut Suffraganeus in officio contineatur. Duo tantum sunt discriminis capita, quorum primum est ex parte illius, qui vel querelam, vel appellationem proponit, alterum ex parte causarum, in quibus vel querela proponitur, vel appellatio. Quod primum spectat, observo, eum, qui querelam proponit, non fungi vice actoris apud Metropolitanum, sed tantum certam causam deferendo ad Metropolitanum, excitare officium ejusdem Metropolitanis, ut ipse quasi spontè, & re secum maturè pensata, adversus Suffraganeum agat, ab eo rationes gestorum exigat, atque, ubi opus esse videatur, emendet; eodem modo, quo in criminalibus causis sese res habet, ubi crimina non per accusationem, sed per denunciationem vindicantur; tunc enim denunciator non ipse iudicium instituit, nec actoris personam sustinet, sed tantum occasionem iudici præbet, ut ipse ex officio inquirat, Secus contingit in appellatione; qui enim appellat, actor est, ipse iudicium instituit, atque in iudicio contendere debet eousque, quo sententia pronun-

cietur. Quod ad secundum attinet, ob-
servo, eas causas per appellationem
abs iudicio Suffraganei ad Metropolita-
num deferri, quæ in utilitate privatorum
versantur, in quibus servanda est forma
iudicii; in quibus denique ii, quorum
interest, possunt hinc actoris, illinc rei
personam sustinere. Si autem tales sint
causæ, in quibus versatur bonum pu-
blicum, aut in quibus iudicii forma ex
canonum præcepto servari non debet,
aut denique in quibus iis, quorum in-
terest, nequeunt actoris vicem sustinere,
nec reum habent, contra quem actio-
nem instituant, tum non appellatio, sed
querela proponitur. Exemplum est in eo,
qui conqueratur apud Metropolitanum
de Episcopo, propterea quod Episco-
pus non obstantibus causarum adjunctis,
quibus ex Tridentino Concilio dis-
pensandum esset à matrimonialibus de-
nunciationibus, nihilominus dispensare
renuerit; quia scilicet causæ istæ extra
figuram iudicii cognoscuntur, uti liquet
ex cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. Ne-
que his opponatur capitulum 1. de of-
fic. Legati, ubi Alexander III. duplicem
agnoscens in Cantuariensi Antistite dig-
nitatem, id est Metropolitanam, & Lega-
ti Apostolici, ait, non aliter uti Metro-
politano posse iudicare, quam si cau-
sæ ad ipsum per appellationem referan-
tur, ast uti Apostolicum Legatum etiam
eas causas definire posse, quæ ad eum
per querimoniam deferrentur. Siquidem
observo, ibidem nomine causarum per
querimoniam referendarum intelligi non
eas, quæ in forma iudicii proponi non
possunt, has enim etiam jure Metro-
politico licuisset definire Episcopo Can-
tuariensi; sed eas, quæ in forma iudicii
erant proponendæ, quæ sanè in prima,
ut adjunct, instantia, ne sub prætextu
quidem querelæ, proponi non potuis-
sent coram Metropolitanò, idque, ut
iudiciorum ordo servaretur, qui postu-
lat, primum apud Episcopum iudicium
institui; tum demum autem proponi etiam
potuissent ex sententia Alexandri III.

coram illo Archiepiscopo tanquam Le-
gato Apostolicæ Sedis, quasi querela
proposita Legatus ad se posset avocare
causas apud Episcopos cæptas, necdum
ad finem perductas, quemadmodum li-
quet ex toto rescripti contextu, præser-
tim in cap. un. de officio Legati in col-
lectione 1. Decretalium. Has causarum
avocationes olim receptas fuisse, nos
dubitare non sinit Concilium Tridenti-
num in cap. 20. sess. 24. de ref., ubi
ad tuendam Episcopalem jurisdictionem
certus fuit impositus modus. Itaque ut
hæc invicem concinant, concludo, ad
Archiepiscopum tum demum per modum
querelæ confugi posse, cum non agitur
de causis in figura iudicii expediendis,
& in quibus frustra appellandi facultas
speraretur. Neque enim in istis adeo
libera relinquenda erat Episcopis infe-
rioribus voluntas, ut nulli superiorum
iudicio subjacerent, concedendaque sal-
tem querela ad Archiepiscopum defe-
renda, ubi deficeret penitus appellatio.

Alia Metropolitanorum in Suffraga-
neos exercenda potestas est, ut illos pos-
sint ad Provinciale Concilium convocare,
atque adigere, quemadmodum superius
dictum est, ubi de Provincialibus Con-
ciliis ageretur. Eò spectat antiquus ille
ritus, quò Episcopi jurejurando sese
obstringebant Metropolitanò, quum con-
secrarentur, ut quotannis ad Sedem
Metropolitanam accederent, cap. 4. in
fine de jurejurando, propterea quod ni-
mirum quotannis Provincialis Synodus
celebraretur; quemadmodum qui ordi-
nabantur à Pontifice Romano, sponde-
bant, se quotannis Apostolica limina
visituros, vel per se, si diocesis non
procul ab urbe distaret, vel per procu-
ratorem, si in remotis agerent, nisi
chirographo misso se ab ea obligatione
certis ex causis liberari postulavissent,
can. 4. dist. 93. Postquam verò conse-
cratio Episcoporum fieri cæpit apud Se-
dem Apostolicam, & idem jusjurandum,
quod olim Metropolitanis consecranti-
bus præstabatur, præstari cæpit Ponti-
fi-

fici Maximo, Episcopi spondere cœpe-
runt, se quotannis Apostolica limina vi-
situros, seu ad Sedem Apostolicam
ituros, nisi ab ea obligatione Pontificio
rescripto absolventur, dicto cap. 4. de
jurejurando, quamquam Sixtus V. in
sua constitutione, quæ incipit *Romanus
Pontifex*, huic obligationi certum modum
adjecerit, inter cætera contentus, ut
singulis trienniis Episcopi eadem limina
visitent, aliis etiam, pro ratione remo-
tarum provinciarum, visitatione ad qua-
driennium, vel ad quinquennium, vel
etiam ad decennium prorogata. Post hæc
observata intelligimus, quare Tridenti-
num Concilium in sess. 24. cap. 2. de re-
form. vers. *Nec Episcopi* declaraverit, Epis-

copos adstringi non posse, ut quotannis
ad Sedem Metropolitanam accedant, quod
intellige extra causam Concilii Provin-
cialis. Neque enim Episcopi Suffraganei
idem jusjurandum, quod olim præsta-
bant, hodie amplius præstant Metro-
politano suis utpotè à quibus amplius non
consecrantur.

Denique ea potestas in Concilio Tri-
dentino sess. 23. cap. 1. de reformat.
reservata fuit Metropolitanis, ut, si Suf-
fraganeus velit abesse à Diocesi, cau-
sas illi discutiant, & in scriptis probent;
quamquam, ubi recepta est constitutio
Urbani VIII. anni 1634. die 7. Decem-
bris, earum causarum discussio, ac pro-
batio hodie Pontifici Maximo reser-
vetur.

CAPUT III.

De potestate Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum in Ecclesias, & Subditos Suffraganeorum.

Huc referendus est iterum titulus 10. lib. 1., & titulus 28. lib. 2.

Quòd Archiepiscopi, iisque superio-
res Prælati suppleant defectus, cor-
rigantve excessus suorum Suffra-
ganeorum, colligere facillè possumus,
valere ipsos, & utilitati Ecclesiarum Ca-
thedralium in sua Provincia existentium
certis in casibus iudicando prospicere,
& privatorum in eadem Provincia con-
sistentium commodis, ubi opus videat-
ur, consulere, can. 1. dist. 21., can. 2.
caus. 9. quæst. 3. Non tamen id Præ-
latis eisdem, quandocumque eis libuerit,
est concedendum, ne aliàs Suffraganeo-
rum potestas turbetur. Quod primum
attinet ad Ecclesias Cathedrales suffra-
ganeas, deputabunt quidem Archiepis-
copi Æconomos Sede suffraganea vacan-
te, si Capitulum Sedis suffraganeæ id
facere negligat, Concil. Trident. sess. 24.
de ref. cap. 16., juncto can. 48. caus. 12.
quæst. 2., & cap. ult. de suppl. neglig.
Prælat. in 6., vacantia beneficia à negli-

gentibus Ordinariis non collata ipsi con-
ferent, cap. 3. & 5. de suppl. neglig.
Prælat., & alia his similia, in quibus,
uti in capite præcedente dictum est, jus
devolutionis explicatur; sed ubi nullus
sit cohibendus Prælatorum inferiorum
excessus, aut nullus suppleendus defectus,
certis limitibus Archiepiscoporum juris-
dictio coërcetur, quos minime transgre-
diantur. En paucis descriptam, & ad
quatuor summa capita redactam in hac
parte metropolitanam jurisdictionem; ni-
mirum primum est respectu honoris,
quem Ecclesiæ inferiores debent Eccle-
siæ Metropolitanæ: alterum est respectu
conformitatis in tota Provincia in omni-
bus Ecclesiis duce Metropolitanò obser-
vandæ: tertium est respectu illorum lo-
corum, quæ licet in Provincia Suffraganei
sita sint, abs jurisdictione tamen ejus
proponuntur exempta: quartum denique
in visitatione consistit. Singula breviter
percurramus. N 2 Igi-